

ТАНЛОВ-1443: «МАЗҲАБЛАР — БИРЛИК РАМЗИ» Қўлларни киндик остига қўйиш - суннат амал (иккинчи мақола)

14:00 / 04.10.2021 1757

Намозхон нигоҳини сажда қилинадиган жойга қаратади, қўллар киндикдан пастга, ўнг қўлнинг бош ва чиначоқ бармоқлари чап қўлнинг бўғинини ушлайди. Қолган ўртадаги учала бармоқ эркин қўйилади.

هـيـلـع هـلـلـيـلـصـيـبـنـلـاـتـيـأـرـ" لـاق هـنـع هـلـلـيـضـر رـجـح نـب لـئاـو نـع
مـامـإـلـا هـجـرـخـا "ةـرـسـلـا تـحـت هـالـصـلـا يـف هـلـمـش يـلـع هـنـيـمـي عـضـو مـلـسـو
تـاقـث هـلـا جـر .ةـبـيـش يـبـا نـبـا

Воил ибн Ҳужр розияллоҳу анҳудан, у зот оталаридан ривоят қилинади: «У зот айтадилар: **«Мен Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламни намозда ўнг қўлларини чап қўллари устига киндик остига қўйганларини кўрдим».**

Имом Ибн Абу Шайба ривояти.

Яна бир ривоятда бундай келади:

ذخـا" :هـنـع هـلـلـيـضـر هـرـه و بـأ لـاق :لـاق هـنـع هـلـلـيـضـر لـئاـو يـبـا نـع
(دواد وبـا مـامـإـلـا هـاور) "ةـرـسـلـا تـحـت هـالـصـلـا يـف فـكـالـا يـلـع فـكـالـا

Абу Воил розияллоху анхудан ривоят қилинади: Абу Ҳурайра розияллоху анху айтдилар: **«Намозда кафтнинг устига кафтни қўйиб, киндик остида ушланади».**

Имом Абу Довуд ривояти.

Аллома Зафар Аҳмад Усманий мана шу ривоятни келтириб, бундай деганлар: «Муҳаммад ибн Сирин Абу Ҳурайра розияллоху анхудан ҳадис ривоят қилганларида, у зотдан «Бу Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламданми?» деб сўрашган. Шунда Ибн Сирин раҳматуллоҳи алайҳ: «Абу Ҳурайра розияллоху анхунинг ҳар бир ҳадиси Расулуллоҳ соллаллоху алайҳи васалламдандир», деб жавоб берганлар.

Демак, Абу Ҳурайра розияллоху анхунинг ҳар бир ҳадиси марфуъ (Расулуллоҳдан келган) эканлиги келиб чиқади. Шундай қилиб, намозда қўлларни киндик остига қўйиш суннат эканлиги собит бўлган».

دل ع فكل ع ضو ة ن س ل ا : ل ا ق ة ن ع ه ل ل ا ي ص ر ا ي ل ع ن ا ة ف ي ح ج ي ب ا ن ع
(دواد وبام إله هاور) ة ر س ل ا ت ح ت ة ا ل ص ل ا ي ف ف ك ل ا

Абу Жухайфа розияллоху анхудан ривоят қилинади: «Али розияллоху анху айтдилар: **«Намозда қўлни қўлнинг устига қўйиб, киндик остига тушириш - суннатдир».**

Имом Абу Довуд ривояти.

Бу ҳадис Имом Аҳмаднинг «Муснад»ида ҳам келтирилган. Ҳофиз ибн Ҳажар ўзининг «Тажриду заводи муснад ал-Баззор» асарида: «Агар ҳадис «Муснади Аҳмад»да келса, бошқа Муснадларга ҳожат йўқ», деган. Шундай қилиб, ушбу ҳадис ҳасан даражасидан тушмайди («Эълоус сунан» китоби).

Намозда қўлни киндик остига қўйиш ҳақида «Мухтасару-л-Виқоя» китобида бундай дейилган:

ه ت ر س ت ح ت ه ل ا م ش ي ل ع ه ن ي م ي ع ض ي

«(Намоз ўқувчи) ўнг қўлни чап қўлнинг устига қилиб, киндик остига қўяди».

Намозда қўлни киндик остида тутишнинг баъзи афзалликлари ҳақида «Музмарот» китобидан бундай дейилган:

طَفْحًا وَرَوْعًا رَتَسَ يَلَاوَعُ وَشَخَّلَ يَلَاغِلِبَاوَعُ ضَاوَتًا يَلَا بَرَقًا هِنَالِ
طَوْقَسَلَا نَع رَا زَالِل

«Қўлни киндик остида тутиш - камтарликка яқинроқдир, хушуъ ва аврат аъзоларини ёпилишига олиб борувчироқдир, изорни тушиб кетишдан сақлагувчироқдир».

Демак, намозда қўлни қаерда тутиш ҳолати ҳақидаги ҳадисларни мувофиқлаштириш керак бўлади. Уни эса фақат ижтиҳод қилишга қодир уламоларимиз аниқлаб берадилар.

Ҳанафий мазҳабимиз мужтаҳидлари юқоридаги ҳадисларга асосланиб, эркаклар қўлларини киндик остида тутадилар дейишган. Қолаверса ушбу ҳолат эркакларда таъзим ва хушуъга яқинроқдир.

Омин махфий айтилади, жаҳрий айтилмайди

Ҳанафий мазҳабига кўра, Фотиҳа сурасидан кейин оминни ҳар бир намозхон ичида (махфий) айтади. Барча мужтаҳид уламоларимизнинг наздларида намозда Фотиҳа сурасидан кейин «омин»ни айтиш суннат ҳисобланади. Ҳанафий мазҳаби ва моликий мазҳабида «омин»ни овоз чиқармай айтиш керак бўлади. Бунга қуйидаги маълумотларни далил қилиб келтирганлар:

1. «Омин» лафзи дуодир. Унинг маъноси «ижобат қил», яъни «дуони қабул қил», демакдир. Қандай дуо қилиш ҳақида Аллоҳ таоло Қуръони Каримда бундай марҳамат қилган:

﴿يَدْعُ الْمُلُكُ بِالْغَيْبِ وَالْعِزَّةِ وَالْقُوَّةِ وَالْجَبَلُ بِرَأْسِهِ وَالْحُلُومُ يُضْرَبْنَ بِأَفْعَالِهِ﴾

«Роббингизга зорланиб ва хуфёна (овозсиз) дуо қилингиз! Зеро, У (дуода ва бошқада) ҳаддан ошувчиларни ёқтирмагай» (Аъроф сураси, 55-оят).

Ҳадиси шарифда Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам бу ҳақда бундай дедилар:

نَع خِي شَلَا وَبَأَمَامِ إِيْلَا هَاوْرَ) ۛي نَالَعَلَا ي ف ۛوَعَدَ نِي عَبَسَ ل دَعَت رَسَلَا ۛوَعَدَ
(هِنَع هَلَلَا ي ضَرَسَنَأ)

«Ичида қилинган дуо ташида қилинган дуонинг етмиштасига тенг келади» (Имом Абу Шайх ривояти).

Муҳаддис Ибн Ҳиббон «Саҳиҳ» асарида ушбу ҳадисни келтиради:

دفعوا عن دعا ربي

«Дуонинг яхшиси махфийсидир».

Демак, «омин»ни ичимизда айтсак, мазкур оят ва ҳадисларга амал қилган бўламиз.

2. Абу Воил розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади, у зот айтадилар:

**أَلَا وَيَحْرُلَا نَمُحَّرَلَا هَلَلَا مُسَبِّبِنَا رَهْجِي أَلِ دُغَسَمُ نُبَاوِي لَعَنَ أَكَ
نِي مَبِّبِنَا دُغَسَمُ تَلَاب**

(هنع هلل يضرب لئأو بي بآنع ينار بطل امام إله أور)

«Али ва Ибн Масъуд розияллоҳу анҳумолар «(Намоз ичидаги) бисмиллаҳир роҳманир роҳийм»ни ҳам, «аъузу»ни ҳам, «омин»ни ҳам овоз чиқариб айтишмасди».

Имом Табароний ривоятлари.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам билан доимо бирга юрган ҳазрат Али ва Абдуллоҳ ибн Масъуд розияллоҳу анҳумо каби ниҳоятда илмли саҳобийларнинг «омин»ни ичларида айтишлари ҳам кучли далил ҳисобланади. Бошқа бир ривоятда ҳазрати Умар розияллоҳу анҳунинг ҳам «омин»ни ичларида айтиб намоз ўқиганлари таъкидланади.

Ҳанафий уламолар худди шу маънодаги, лекин бошқа саҳобаи киромларнинг исмлари зикр қилинган ривоятларни ҳам келтирадилар.

3. «Омин» лафзини Қуръондан эмаслиги ҳаммамизга маълум. Бунинг устига, ушбу лафз арабча ҳам эмас. «Аъузу биллаҳи минаш шайтонир рожийм» эса Қуръонда келган, яна Аллоҳ таоло бизга Қуръон ўқиганимизда уни айтишни вожиб қилган. Шундай бўлса ҳам «Аъузу биллаҳи минаш шайтонир рожийм»ни намозда ичимизда айтамыз. Нима учун энди «омин»ни овоз чиқариб айтишимиз керак?!

4. Намоз жуда ҳам машҳур ибодат ҳисобланади. Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам намоз фарз бўлган кундан бошлаб ҳар куни беш вақт намозни жамоат билан ўқиганлар. Ул зот соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳар бир намозлари минглаб кишилар томонидан синчковлик билан кузатиб борилган.

чўккалагандек чўккалар эдилар ва тиззаларини қўлларида аввал ерга қўярдилар», дейилади.

Имом Таҳовий Алқама ва Асвад розияллоху анҳумолардан ривоят қилганлар.

Бу борада бир қанча ҳадислар мавжуд. Моликий мазҳабидан ташқари барча мазҳаб олимлари ушбу ҳадисларни дақиқ ўрганиб, **«сажда қилишда аввало ерга яқин аъзолар ерга қўйилади ва саждадан туришда эса ердан узоқ бўлган аъзолар ердан кўтарилади»,** деган фикрга иттифоқ бўлганлар.

Оёқларнинг бармоқлари қиблага қараган ҳолда эгилиб, аввал тизза ерга қўйилади. Сўнгра, бурун ва пешона қўйилиб, сажда қилинади.

Демак, мусулмонларнинг бирлиги, ибодатларнинг мукамаллиги, жамиятимизнинг тинчлиги учун юртимиз мусулмонлари бир мазҳаб – Имом Аъзам раҳматуллоҳи алайҳнинг мазҳабига амал қилишлари ўта муҳим ва жуда зарурдир. Бу ҳақда Валийуллоҳ Деҳлавий раҳматуллоҳи алайҳ «Ал-Инсоф фий баён сабаб ал-ихтилоф»да шундай ёзади: «Агар бир оми одам Ҳинд ёки Мовароуннаҳр диёрида яшаса, у ерда Шофеъий, Моликий ёки Ҳанбалий мазҳабларининг бирорта олими ҳам, шу мазҳабга тегишли китоблар ҳам бўлмаса унга Абу Ҳанифа мазҳабига эргашиш вожиб бўлади ва бу мазҳабдан чиқиши ҳаром бўлади».

Юқорида келтирилган намозга оид айрим масалаларнинг баъзилари суннат, қолганлари эса мустаҳаб амаллардир. Бироқ бир мазҳабга эргашиш вожиб, фитна чиқариш, турли ихтилофларга сабаб бўлиш, мусулмонлар бирдамлигига раҳна солиш эса ҳаромдир. Шундай экан, уламоларга эргашайлик, бир мазҳабга амал қилайлик. Албатта, мазҳаблар – бирлик рамзидир.

(Тамом)

Даврон Нурмуҳаммад